

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ

9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI 3

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
1.2.1. Değerlerimiz	4
1.2.2. Yetkinlikler	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6

2. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI..... 7

2.1. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	8
2.2. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER	8
2.3. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	9
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10

3. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI..... 12

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	12
3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	13
9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	13
10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	15
11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	16
12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	17

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal, bilimsel akıl yürütme ile sosyal beceri ve estetik duyarlılık kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayata yönelen bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüğe bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılabilecek öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan

eyleme dayalı becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır. Bunlar günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanmış; belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olan eğitim sistemi yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler”; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir. Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve

arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiyle, demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına terstir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerdedir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalışmalarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genelgeçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için verilmez, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözetilen bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Geleneksel Türk müziğinin yaylı çalgılarından biri olup genellikle geleneksel Türk sanat müziği türünde kullanılan klasik kemençe, günümüzde diğer müzik türleri içerisinde de yer almaya başlamıştır. Güzel Sanatlar Lisesi Klasik Kemençe Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar, Türk müziği çalgı eğitiminin geleneksel yöntemleri ve evrensel çalgı eğitimi tekniklerinin birlikte uygulandığı öğretim yöntemleri ve yaklaşımları ile hazırlanmıştır. Geleneksel Türk müziğinin çalgısal ve sözel eserlerinin klasik kemençe çalgısında icra edilmesine yönelik gerçekleştirilen eğitim planlaması ile liseden mezun olacak öğrencilerin klasik kemençe icrasında belirli bir seviyeye ulaşmaları amaçlanmıştır. Dört yıllık eğitim programı çerçevesinde öğrencilerin; çalgının tarihçesi, yapısal özellikleri, Türk müzik tarihi içerisindeki yeri gibi konuları kavramasının yanı sıra, kolaydan zora doğru hazırlanmış özel eğitim etütlerinin çalışılmasıyla geleneksel Türk müziği türündeki çalgısal ve sözel eserlerin doğru icrasının sağlanması hedeflenmiştir.

2.1. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bu programla öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Klasik kemençe sazının geleneksel Türk müziğindeki yeri ve önemini anlamaları
- Klasik kemençe sazının tarihî gelişimi hakkında bilgi sahibi olmaları
- Klasik kemençe sazının çalma tekniği açısından zorluklarını aşarak iyi bir sazende olarak yetişmeleri
- İcra edilen eserin makamsal özelliklerini kavramaları
- Klasik kemençe sazının yapısal özellikleri ve yapımı hakkında bilgi sahibi olmaları
- Geleneksel Türk müziği eserlerini çalgısında uygulamaları
- Türk müziğinin çalgısal ve sözel eserler dağarcığını kazanmaları
- Ülkemizde klasik kemençenin müzik kültürüne hizmetleri
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak musiki kültürüne hizmet etmeleri

2.2. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Klasik Kemençe Dersi Öğretim Programı ile ulaşılması beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- İcra etme (yorumlama)
- Yay tekniklerini kullanma
- Entonasyonu sağlama
- Makam bilgisine sahip olma
- Müziksel işitme
- Solfej ve deşifre
- Sahne ve performans becerisi
- Çalgıda üslup ve tavır becerisi kazanma
- Taksim uygulamalarını kazanma
- Çalgıda çarpma tekniğini kazanma

2.3. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Geleneksel Türk sanat müziği tür özellikleri göz önünde bulundurularak klasik kemençe çalgısı için tasarlanmış etütler ile türün çalgısal ve sözel eserleri, öğretmen eşliğinde uygulanmalıdır.
- Programdaki kemençe öğretimi temel seviyeden başlamakta ve belli bir düzen dâhilinde ilerlemektedir. Özellikle 11 ve 12. sınıflarda uygulanacak eser icraları, öğrencinin tavır ve üslup kazanması bakımından dikkatle takip edilmelidir.
- Örnek eser seçimine öğretmen karar vermelidir. Seçilecek örnek eserlerde klasik ekol sahibi üstatların eserlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir.
- Programda yer alan ünitelerin -eksiksiz olarak işlenmesi şartıyla- konu içeriğinde takdim tehir yapılabilir.
- Karşılıklı ve beraber icra etkinliklerini sağlamak amacı ile çalışma grupları oluşturulmalıdır. Bu çalışmalar ile öğrencilerin grup içerisinde kabul görmeleri, öz güven sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- Ders işlenişinde kullanılacak öğrenme öğretme etkinlikleri, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Anlama ve uygulama düzeylerinin farklı olabileceği düşünüldüğünde, sınıf düzeyinin gerisinde kalan öğrencilerin desteklenip motive edilmeleri sağlanmalıdır.
- Öğrenciler öğretim sürecine aktif olarak katılmaları konusunda teşvik edilmelidir. Öğrencilere akademik gelişimleri ve davranışlarındaki gelişmeler hakkında düzenli olarak geri bildirim verilmelidir.
- Öğrenciler bu alanda öğrendiklerini diğer müzik alanlarında da uygulayabilirler. Doğru şartlar altında hayat boyu öğrenme ve mesleki becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak düşünce biçimleri edinebilirler. Müzik öğrenimi için bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan öğrencilerin gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla bilgi ve becerilerine uygun, farkındalık oluşturan, öz güven geliştirici, neden - sonuç ilişkisi kurmalarını sağlayan etkinlikler tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Müzik; manevî, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmelidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılmalıdır.
- Öğretmen; öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyici, öğrencilere demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

2.4. ÜNİTELER, KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

9. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
KLASİK KEMENÇE İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER	16	16	11
KLASİK KEMENÇEDE YAY ÇALIŞMALARI	4	30	21
KLASİK KEMENÇEDE I. POZİSYON UYGULAMALARI	15	78	54
MAKAMSAL UYGULAMALAR-I	5	20	14
TOPLAM	40	144	100

10. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
MAKAMSAL UYGULAMALAR-II	6	16	22
KLASİK KEMENÇEDE II. POZİSYON UYGULAMALARI	3	24	33
MAKAMSAL UYGULAMALAR-III	3	32	45
TOPLAM	12	72	100

11. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
MAKAMSAL UYGULAMALAR-IV	3	30	21
KLASİK KEMENÇEDE III. VE IV. POZİSYON UYGULAMALARI	2	32	22
MAKAMSAL UYGULAMALAR-V	6	70	49
KLASİK KEMENÇE İCRASINDA ÇARPMA TEKNİĞİ UYGULAMALARI	2	12	8
TOPLAM	13	144	100

12. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
MAKAMSAL UYGULAMALAR-VI	9	92	64
KLASİK KEMENÇEDE TRANSPOZE	3	52	36
TOPLAM	12	144	100

3. ÇALGI EĞİTİMİ KLASİK KEMENÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Program; 9. sınıf dört (4), 10. sınıf üç (3), 11.sınıf dört (4) ve 12. sınıflar için iki (2) ünite olmak üzere toplam on üç (13) üniteden oluşmaktadır. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9.1. KLASİK KEMENÇE İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

9.1.1. Klasik Kemençenin Tarihî Gelişimi

- 9.1.1.1. Yaylı çalgıların ortaya çıkışını açıklar.
- 9.1.1.2. Tırnak tekniği ile çalınan yaylı çalgıları ayırt eder.
- 9.1.1.3. Klasik kemençenin kökenini açıklar.
- 9.1.1.4. Klasik kemençenin geçmişten günümüze kullanılışını örneklerle açıklar.
- 9.1.1.5. Klasik kemençenin tarihsel süreç içerisindeki önemli icracılarına örnekler verir.

9.1.2. Yapısal Açıdan Klasik Kemençe

- 9.1.2.1. Klasik kemençenin bölümlerini açıklar.
- 9.1.2.2. Klasik kemençe ve yay yapımı için kullanılan malzemeleri ayırt eder.
- 9.1.2.3. Klasik kemençe ve yayın yapım aşamalarını açıklar.
- 9.1.2.4. Klasik kemençenin akort sistemini açıklar.
- 9.1.2.5. Klasik kemençe ailesini örneklerle açıklar.

9.1.3. Klasik Kemençe ve Yayın Doğru Tutuş Pozisyonu

- 9.1.3.1. Klasik kemençenin tutuş biçimlerini uygular.
- 9.1.3.2. Klasik kemençenin tutuluşu sırasında sol elini nasıl konumlandıracağını gösterir.
- 9.1.3.3. Klasik kemençede yay işaretlerini açıklar.
- 9.1.3.4. Yayın tutuluşunu uygular.
- 9.1.3.5. Yayın çekilmesini uygular.
- 9.1.3.6. Çalma sırasında sol elini nasıl konumlandıracağını gösterir.

9.2. KLASİK KEMENÇEDE YAY ÇALIŞMALARI

9.2.1. Boş Tellerde (Rast, Yegâh ve Nevâ) Metronom Eşliğinde Yay Çekme ve İtme Uygulamaları

- 9.2.1.1. Rast telinde yay etütlerini uygular.
- 9.2.1.2. Yegâh telinde yay etütlerini uygular.
- 9.2.1.3. Nevâ telinde yay etütlerini uygular.
- 9.2.1.4. Üç telin karışık olarak kullanıldığı yay etütlerini uygular.

9.3. KLASİK KEMENÇEDE I. POZİSYON UYGULAMALARI

9.3.1. Klasik Kemençede Pozisyon Kavramı ve Kullanımı

- 9.3.1.1. Sol el parmak numaralarını klavyede göstererek açıklar.
- 9.3.1.2. Klasik kemençede I. pozisyonu egzersizlerle çalar.

9.3.2. Rast, Yegâh ve Nevâ Tellerinde I. Pozisyonda Sesin Elde Edilişi

- 9.3.2.1. Rast teli üzerinde düğâh sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.2. Rast teli üzerinde bûselik sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.3. Rast teli üzerinde çârgâh sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.4. Rast teli üzerinde nevâ sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.5. Yegâh teli üzerinde hüseyñâşiran sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.6. Yegâh teli üzerinde acemaşiran sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.7. Yegâh teli üzerinde rast sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.8. Nevâ teli üzerinde hüseyñî sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.9. Nevâ teli üzerinde acem sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.2.10. Nevâ teli üzerinde gerdâniye sesi ile ilgili etütleri uygular.

9.3.3. I. Pozisyonda Dördüncü Parmak Kullanımı

- 9.3.3.1. Rast teli üzerinde nevâ sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.3.2. Nevâ teli üzerinde muhayyer sesi ile ilgili etütleri uygular.
- 9.3.3.3. Yegâh teli üzerinde düğâh sesi ile ilgili etütleri uygular.

9.4. MAKAMSAL UYGULAMALAR-I

9.4.1. Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Makam

- 9.4.1.1. Makam çeşitlerini örneklerle açıklar.
- 9.4.1.2. Rast makamı ve dizisi ile ilgili çalışmaları açıklar.
- 9.4.1.3. Rast makam dizisi içerisinde yer alan sesleri ayırt eder .
- 9.4.1.4. Rast makamında eğitim etütleri uygular.
- 9.4.1.5. Rast makamında örnek eserleri uygular.

10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.1. MAKAMSAL UYGULAMALAR-II

10.1.1. Kürdî Makamında Çalışma

- 10.1.1.1. Kürdî makamını ve dizisini açıklar.
- 10.1.1.2. Kürdî makamında eğitim etütlerini uygular.
- 10.1.1.3. Kürdî makamında örnek eserleri uygular.

10.1.2. Bûselik Makamında Çalışma

- 10.1.2.1. Bûselik makamını ve dizisini açıklar.
- 10.1.2.2. Bûselik makamında eğitim etütlerini uygular.
- 10.1.2.3. Bûselik makamında örnek eserleri uygular.

10.2. KLASİK KEMENÇEDE II. POZİSYON UYGULAMALARI

10.2.1. Rast, Yegâh ve Nevâ Tellerinde II. Pozisyon

- 10.2.1.1. Rast telinde II. pozisyon eğitim etütlerini uygular.
- 10.2.1.2. Yegâh telinde II. pozisyon eğitim etütlerini uygular.
- 10.2.1.3. Nevâ telinde II. pozisyon eğitim etütlerini uygular.

10.3. MAKAMSAL UYGULAMALAR-III

10.3.1. Uşşak Makamında Çalışma

- 10.3.1.1. Uşşak makamını ve dizisini açıklar.
- 10.3.1.2. Uşşak makamında eğitim etütlerini uygular.
- 10.3.1.3. Uşşak makamında örnek eserleri uygular.

11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. MAKAMSAL UYGULAMALAR-IV

11.1.1. Hüseyinî Makamında Çalışma

- 11.1.1.1. Hüseyinî makamı ve dizisini açıklar.
- 11.1.1.2. Hüseyinî makamında eğitim etütlerini uygular.
- 11.1.1.3. Hüseyinî makamında örnek eserleri uygular.

11.2. KLASİK KEMENÇEDE III. VE IV. POZİSYON UYGULAMALARI

11.2.1. Nevâ Telinde III. Pozisyon

- 11.2.1.1. III. pozisyonun öğrenimi için hazırlanmış eğitim etütlerini uygular.

11.2.2. Nevâ Telinde IV. Pozisyon

- 11.2.2.1. IV. pozisyonun öğrenimi için hazırlanmış eğitim etütlerini uygular.

11.3. MAKAMSAL UYGULAMALAR-V

11.3.1. Hicaz Makamında Çalışma

- 11.3.1.1. Hicaz makamını ve dizisini açıklar.
- 11.3.1.2. Hicaz makamında eğitim etütlerini uygular.
- 11.3.1.3. Hicaz makamında örnek eserleri uygular.

11.3.2. Nihâvend Makamında Çalışma

- 11.3.2.1. Nihâvend makamını ve dizisini açıklar.
- 11.3.2.2. Nihâvend makamında eğitim etütlerini uygular.
- 11.3.2.3. Nihâvend makamında örnek eserleri uygular.

11.4. KLASİK KEMENÇE İCRASINDA ÇARPMA TEKNİĞİ UYGULAMALARI

11.4.1. Klasik Kemençedeki Çarpma Çeşitleri

- 11.4.1.1. Klasik kemençedeki çarpma çeşitleri ile ilgili etütleri uygular.
- 11.4.1.2. Örnek eserler içerisindeki çarpmaları uygular.

12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. MAKAMSAL UYGULAMALAR-VI

12.1.1. Sabâ Makamında Çalışma

- 12.1.1.1. Sabâ makamını ve dizisini açıklar.
- 12.1.1.2. Sabâ makamında eğitim etütlerini uygular.
- 12.1.1.3. Sabâ makamında örnek eserleri uygular.

12.1.2. Kürdilihicazkâr Makamında Çalışma

- 12.1.2.1. Kürdilihicazkâr makamını ve dizisini açıklar.
- 12.1.2.2. Kürdilihicazkâr makamında eğitim etütleri uygular.
- 12.1.2.3. Kürdilihicazkâr makamında örnek eserleri uygular.

12.1.3. Hüzam Makamında Çalışma

- 12.1.3.1. Hüzam makamını açıklar.
- 12.1.3.2. Hüzam makamında eğitim etütlerini uygular.
- 12.1.3.3. Hüzam makamında örnek eserleri uygular.

12.2. KLASİK KEMENÇEDE TRANSPOZE

12.2.1. Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Transpoze Kavramı

- 12.2.1.1. Transpoze tanımını örneklerle açıklar.
- 12.2.1.2. Geleneksel Türk sanat müziğinde transpoze ile ilgili etütleri uygular.
- 12.2.1.3. Transpoze uygulamaları için seçilmiş örnek eserleri uygular.